

Потпуковник **ДИМИТРИЈЕ БРАЂЕВАЧКИ**

ТАКТИЧКА ИСКУСТВА ИЗ КОРЕЈСКОГ РАТА

Опште карактеристике рата

Тешко је утврдити све карактеристике ратних дејстава у Кореји због тога што нас дели релативно кратак рок од завршетка самог рата, да бисмо дубљим проучавањем и свестранијом анализом могли доћи до одређених закључака, и зато што многобројни подаци — добијени из ратних извора — наводе на веома различите закључке. Ту је било и покретног и непокретног рата. Било је експлоатација успеха тенковима, амфибиских и ваздушнодесантних операција, напада са масовном употребом људства, дугих периода стабилизације на утврђеним фронтovima, дубоких извиђачких акција и брзих упада, инфилтрација, герилских борби, па чак и прекидања ватре. Борбе су вођене на широким и на врло уским фронтovima, у равници, на брежуљцима, у планини, у градовима, око река, у позадини, па чак и у заробљеничким логорима. Нема ниједног класичног оруђа које није било употребљено, подразумевајући ту и психолошко оружје. Нема ниједног вида класичног ратовања на чије се трагове бар понегде не би могло наићи. Борбе су вођене око два месеца по хладноћи која је достизала и до 30° испод нуле, најчешће праћена жестоких олујама. Оне су вођене и по сувој и пуној праšине врућини и жези, као и за време провала облака у сезони киша која траје добрих месец и по дана. Чак су се и борбене снаге зараћених страна појављивале у најразличитијим облицима: мале модерне и јако моторизоване армије, герилци добро маскирани или помешани са избеглицама, неорганизоване групе које нападају у густо збијеним масама, урличући и маћући буктињама и, најзад, реорганизоване армије подржаване многобројном артиљеријом и минобацачима, које су стално усавршавале своју тактику и вештину коришћења и уређења земљишта. Према томе, неоспорно је да се из те велике разноликости дејстава могу извући многа и корисна искуства.

При избијању рата веровало се да ће Кореја бити нека врста полигона за испитивање и примену *новог оружја*, слично као што је била Шпанија за време грађанског рата. Међутим, пре би се могло рећи да је било супротно, јер за цело време трајања рата није се ни на једној ни на другој страни појавило такорећи ниједно ново оружје, вероватно из бојазни да који примерак не би дошао у противничке руке. Америчка базака 90 мм, која би се донекле могла сматрати но-

вим оружјем, конструисана је нешто пре корејског конфликта, али као конструктивна еволуција постојеће базе из Другог светског рата. Исто тако се ни совјетски ловачки авион *Mig 15* не може сматрати потпуно новим оружјем, као ни његови амерички противници од *F80* (*Shooting Star*) па до *F86* (*Sabre*), мада ваздушне борбе између ових млазних ловаца могу пружити драгоцену искуства за евентуалне будуће ваздушне сукобе већих размера.

Ратна средства и оруђа за масовно уништавање, која би наводно требало да измене физиономију рата (атомске бомбе, дириговани пројектили, БОТ, бактериолошка средства и др.), нису била употребљена из разлога о којима би се засада могло само нагађати. Ни употреба напалма у Кореји, иако врло широка и разноврсна, није претстављала неку дотада непознату ствар. Англо-Американци су ово средство употребљавали у Другом светском рату и на Далеком Истоку и у Европи. Можда новину у овом погледу претставља сам начин на који су Американци употребљавали напалм средства у Кореји. Наиме, поред досада познатих и опробаних начина употребе, напалм је употребљен у Кореји и за запречавање у одбрани, на тај начин што је напалм маса употребљена слично као мине са потезном жицом.

Иако Кореја није била поприште испробавања нових оруђа, ипак су у њој по цену проливања крви два различита типа војске стицала борбена искуства. С једне стране биле су оружане снаге САД и бројно мали, али технички високо опремљени контингенти неких европских земаља, а с друге стране војска у којој се недостатак у техничкој опреми надокнађивао масом бораца.

Севернокорејски и кинески начин вођења борбе заслужује више пажње, него што би то на први поглед изгледало. Треба истаћи да су њихове операције и борбена дејства углавном имали сва обележја руске школе. У свим подухватима, стратeгиским, оперативним и тактичким, увек се опајала тежња да се непријатељска надмоћност у техници изравна масовном употребом људи. Иако ова идеја није нова, она је ипак интересантна у томе што се и данас — у доба веома развијене технике — покушало са поновним оживљавањем и применом ове старе идеје. Иако је ова концепција врло примитивна, ипак треба имати на уму да је она скоро довела до руба пропасти оружане снаге које су технички биле далеко надмоћније.

Пошто су оружане снаге ОУН имале скоро апсолутну надмоћност у ваздуху, Севернокорејска и Кинеска армија биле су принуђене да се боре без јаче и ефикасније подршке сопствене авијације и да и поред тога успешно дејствују по неколико месеци. Међутим, таква дејства су скопчана са изванредно великим губицима, што при дужем трајању може довести и до исцрпљења такве армије, као што је био случај са Севернокорејском армијом. Због такве ситуације у ваздуху, Севернокорејци и Кинези су били принуђени да углавном све покрете, као и већи део офанзивних дејстава, врше ноћу, што је једна од битних карактеристика њиховог вођења рата.

Корејски рат није много допринео стицању неких изразито нових искустава из вођења герилског рата и инфилтрације. Додуше, у

почетку оружаног сукоба, инфилтрирање Севернокорејаца задавало је доста велике бриге Американцима, мада ове акције никада нису прелазиле оквире локалног значаја. Но, и поред тога, применом инфилтрације Севернокорејци су присилили Американце да везу доста велике снаге позади фронта, за обезбеђење објеката у позадини, као и за обезбеђење јединица и објеката на фронту, нарочито ноћу.

Једно од интересантних обележја Корејског рата било је у томе што ваздушне снаге Уједињених нација, и поред апсолутне превласти у ваздуху и успешно извршеног плана разарања, нису успеле да спрече нормално снабдевање Севернокорејаца и Кинеза, а често ни да омету њихове припреме за напад или противнапад. Разлог овоме је био у томе што су Севернокорејци и Кинези на својим дугим снабдевачким правцима, уместо техничких транспортних средстава, употребљавали носаче, користећи стотине хиљада кулија са њиховим колицима и товарном стоком, тако да су у току једне ноћи успевали да пренесу хиљаде тона ратног материјала са једног места на друго. Иако овакав систем снабдевања неоспорно има много слабости и недостатака, он је у датој ситуацији одиграо велику улогу, тако да заслужује потребну пажњу.

Оперативно-тактичка дејства снага Уједињених нација била су на првом месту условљена стањем и јачином расположивих борбених ефектива. Треба имати у виду да су се севернокорејској агресији у почетку супротставиле Јужнокорејска армија и снаге САД које су стационарирале у Јапану. Јужнокорејска армија била је потпуно неспремна и слаба да прими ударце Севернокорејске армије, организоване и обучене по руском узору. Оружане снаге САД, које су као прве интервенисале у Кореји, састојале су се углавном од младих, недовољно извежбаних војника, чија опрема, број и формација није одговарала задацима који су их очекивали. Удео осталих савезника, чланова Уједињених нација, од почетка сукоба, а може се рећи и све до краја, био је више симболичан, него што је претстављао стварну помоћ. Дакле, у тој првој фази рата — када су оружане снаге САД и Јужне Кореје биле принуђене да приме ударце далеко надмоћнијег и боље обученог и наоружаног непријатеља — оперативно-тактичка идеја дејстава састојала се у томе да се маневром повлачења нађе излас из ситуације подређености, тј. да се низом дефанзивних борби у повлачењу успорава непријатељско напредовање и да се добије у времену док не пристигну потребне снаге и ратни материјал, у циљу заустављања непријатељске офанзиве и стварања услова за противофанзиву. Маневар повлачења и низ дефанзивних борби, нарочито на мостобрану Фусан, били су пресудни за судбину севернокорејске офанзиве, јер су севернокорејске снаге задржане на мостобрану када су већ биле на измаку своје ударне моћи.

Општом офанзивом из фусанског мостобрана, са једновременим искрцавањем поморског десанта код Инчона, средином септембра 1950 године, прешла је иницијатива на борбене снаге Уједињених нација. Уследило је вођење рата по начелима која су Американци примењивали крајем Другог светског рата и касније их развили. До битних

промена ових начела није дошло у Кореји. Она су једино прилагођавана особеностима новог ратишта.

Када је уследила интервенција Кине, оваква концепција није се могла применити због неповољног односа снага и других услова. Снаге Уједињених нација биле су потпуно изненађене, не само кинеском противофанзивом, већ и бројном јачином њихових армија, тако да су морале предузети отступање на целом фронту, тим пре што им је претила опасност од потпуног уништења. У оваквој ситуацији, основни циљ био је да се кинеска лавина заустави на јаким и солидним одбранбеним положајима, како би се максималним коришћењем ватрене моћи целокупног наоружања нанели што већи губици непријатељу. А да би се онемогућило његово инфилтрирање и обухватни маневри, одбранбени положаји су не само густо поседани, већ су били и ешелонирани по дубини у неколико линија и солидно утврђивани, уз широку примену запречавања свих врста и јаку подршку ватре минобацача, артиљерије и авијације — што је свакако дало позитивне резултате, јер су Кинези претрпели свој први пораз већ у фебруару 1951 године, када су у офанзиви, предузетој људским масама, поражени код Чиџонг-Ни и Вонџу изгубили око 10.000 бораца. Међутим, највећу победу у читавом рату постигле су снаге Уједињених нација у мају 1951 године при одбијању друге кинеске пролећне офанзиве, која је дочекана ватром целокупног наоружања уз снажно учешће бомбардерске авијације и уз огромне губитке Кинеза и Севернокорејаца (отуда назив „Мајски покољ“) заустављена на дубини од око 8 км. Занимљиво је да су снаге Уједињених нација постигле највеће победе у овој фази рата у одбранбеним операцијама, и то победе које су се потпуно заснивале на ватреној моћи.

Тактика оружаних снага Северне Кореје и Кине

Напад Севернокорејаца и Кинеза карактерисао се њиховим безобзирним налетањем на одбранбене положаје снага Уједињених нација, при чему је стално ишао талас за таласом, такорећи без обзира на величину губитака. Ово силовито налетање често је трајало дуже од браниочеве ватре, пошто је бранилац морао да прекида ватру, било због привременог недостајања муниције било због јаког усијања оружја од дуготрајног дејства.

Најомиљенији метод дејства Севернокорејаца био је *ноћни обухватни напад, у уском садејству са нападом инфилтрираних снага из позадине*. При томе су инфилтриране јединице тежиле да пронађу „слабе“ тачке у браничевом положају, кроз које би се провукле иза браничевих линија и где би остале скривене све до почетка напада. Оне су отпочињале нападе обично на 1—2 сата пре свитања, настојећи да у једном налету савладају браничеву артиљерију на ватреним положајима и командна места и да на комуникацијама поставе најразличитије запреке у циљу спречавања доласка појачања или спречавања противнапада браничевих резерви или онемогућавања повлачења браничевих снага.

Обухвати су постизани напредовањем двеју приближно паралелних колона (свака јачине око једне пешадиске дивизије са тенковима) усмерених ка крилима и боковима браниочевих линија, док је притисак на фронту вршен мањим снагама. Самом нападу је претходила читава серија борбених извиђачких акција са основним циљем да се открије бок или слабо брањена места у одбранбеном систему снага Уједињених нација. Напади су начелно почињали налетом пешадије и тенкова (који су се кретали испред пешадије), уз подршку јаке ватре минобацача и артиљерије. Због тога су снаге Уједињених нација — у тежњи да избегну ограничење и уништење — најчешће биле принуђене на повлачење.

Кинези су такође најчешће вршили ноћне нападе са тежњом да обухвате, окруже и униште центре отпора снага Уједињених нација, служећи се при томе и најразноврснијим лукавствима која су у почетку имала нарочито великог успеха.¹⁾ Њихови дневни напади су обично почињали на један до два часа пре пада мрака, да би их могли извршити за видела и да не би дали довољно времена снагама Уједињених нација за употребу авијације. Они су упућивали своје главне снаге већином дуж највиших планинских гребена, тако да су снаге Уједињених нација (које су углавном браниле ниже, пролазније пределе и које нису могле образовати непрекидни фронт) биле стално наткриљаване, а често и отсецане. Користећи погодности обухватног маневра, Кинези су успешније и темељније од Севернокорејаца пресецали комуникације и саобраћајне правце снага Уједињених нација. Они су вршили запречавање и у позадини браниочевих снага, нарочито у теснацима, на тај начин што су на комуникацијама постављали неколико препрека једну позади друге и бранили их ватром из заседе. Због тога су се снаге Уједињених нација, које су биле принуђене на отступање, налазиле у веома тешкој ситуацији, јер су морале да се боре не само на фронту и боковима, већ и да себи пробијају пут ка сопственој позадини. Разумљиво је да је повлачење и отступање под оваквим околностима било скопчано са великим губицима у људству и материјалу, тако да је код њих у извесним ситуацијама долазило и до дезорганизације.

Пре почетка напада, Кинези су настојали да добију што тачнију слику о организацији одбране. Њихови извиђачи су често доспевали у непријатељску позадину заједно са многобројним избеглицама, одакле су слали драгоцене податке. Они су добијали значајне податке и од других извиђачких органа, као и насилним извиђањем, које је вршено одељењем или водом, а касније и пешадиским батаљоном, па чак и пуком, и то из ноћи у ноћ.

¹⁾ Дешавало се, на пример, да једна група кинеских војника диже руке у вис у знак предаје, да би нека друга група кинеских или севернокорејских војника, која је дотле била прикривена, изненадно предузела напад на јединице Уједињених нација које би прекинуле ватру и пришле првој групи у циљу заробљавања. За то време, неке нове кинеске јединице вршиле би бочне обухвате и нападе са бокова и из позадине.

Прикупљање кинеских снага за напад вршено је искључиво ноћу, стим што су се снаге преко дана налазиле прикривене у шумама и насељеним местима ради тајности. Њихов рејон прикупљања био је обично удаљен 12 до 15 км од линије снага Уједињених нација. Оне њихове трупе, које су биле у непосредном додиру, често су пред сам напад повлачене од браниочевих положаја на већа удаљења, да би се добио утисак као да не претстоји непосредан напад.

Док у почетку нису обраћали довољно пажње подржавању напада артиљериском ватром, Кинези су касније примењивали све жешћу ватру за припрему и подршку напада, па чак и у току подилажења браниочевим положајима. Њихова артиљериска припрема обично је трајала $1\frac{1}{2}$ до 2 часа, при чему је артиљерија добро укопавана и брижљиво маскирана. Осим тога, уређивано је више резервних ватрених положаја тако да ју је било тешко открити из ваздуха, а доследно томе и неутралисати. И они су истурали поједина артиљериска оруђа што више унапред да би могли што боље да подржавају пешадију непосредним гађањем по препрекама и одбранбеним објектима.

И кинеска пешадија је као људска плима налетала на одбранбене положаје, не водећи много рачуна о снази браниочеве ватре, као ни о величини губитака, тако да ни најјача запречна ватра браниоца често није могла да заустави кинеске нападе. Борба прса у прса и на нож долазила је све више до изражаја. Дивизије су нападале у колонима, стим што би на место челних дивизија, које би се нашле на крају својих снага, долазиле свеже дивизије. Њихова пешадија је полазила на јуриш у веома збијеним порецима и следила своју артиљериску ватру на веома малом отстојању (у тежњи да у положај упадне док је бранилац још заслепљен ватром и димом), тако да је често трпела врло велике губитке и од ватре сопствене артиљерије. Услед велике масе пешадије, борба у дубини положаја често се претварала у праве гужве, јер није било довољно организације.

Искоришћавање постигнутих успеха била је слаба тачка кинеске тактике све до краја рата. Примећено је велико оклевање да се донесу одлуке и предузму одговарајућа дејства у тренутку предности и постигнутих успеха. Прегруписавање снага вршили су споро, а често су се повлачили и са заузетих положаја.

Одбрана. Због општег развоја рата у Кореји, кинеске и севернокорејске снаге биле су принуђене да пређу у одбрану на целом фронту, нарочито после катастрофалног слома њихове друге пролећне офанзиве. Поражене јединице нису биле прихваћене на неком унапред припремљеном систему одбранбених положаја, већ су се, водећи жестоке борбе, морале саме укопавати, показујући у томе велику умешност. Израђен је велики број ровова, подземних склоништа и бункера (већином од армираног бетона), подигнуте су многе препреке, итд. При томе је поклањана велика пажња организацији ватреног система (нарочито уздужној ватри), маскирању положаја и појединих објеката, као и изради резервних и лажних положаја. Међутим, Кинези и Севернокорејци су брзо преузимали иницијативу и стално вршили

противнападе. А да би избегли масовну ватру артиљерије и тенкова, као и осматрање са земље, они су главним снагама већином поседали задње нагибе, док су на предњим нагибима делимично постављали препреке и извиђачко-осигуравајуће јединице. У таквим случајевима они су вршили и противнападе са задњег нагиба, обично у моменту када је нападач почињао да избија на врх гребена. Надмоћност авијације снага Уједињених нација принудила их је да се брижљиво маскирају и камуфлирају, у чему су постигли велике успехе. Због тога су се углавном кретали ноћу, а дању се заклањали по шумама, насељеним местима, јаругама и сл., и то тако вешто да их тактичка авијација није могла лако открити. Ископану земљу при утврђивању положаја брижљиво су уклањали, а обрађали су посебну пажњу и маскирању тенкова. Због тога су их укопавали, покривали сеном у виду пластова или потпуно облепљивали блатом. У циљу обмањивања о правцу кретања тенковских и моторизованих колона, челна возила су држала упаљена светла (фарове) на задњем делу, а понекад су на возила стављана америчка сигнална платна и беле звезде, да би при дневним покретима избегли нападе авијације Уједињених нација.

Око појединих оруђа на ватреним положајима спаљивана је трава и дрвеће, да би се створио утисак да су оруђа уништена. Поред тога, уништена оруђа и материјал скупљани су и поново састављани с циљем да се на њих изазове нови напад из ваздуха.

Једна од највећих предности Севернокорејске и Кинеске армије, у односу на снаге Уједињених нација, била је велика покретљивост њихових јединица, благодарећи у првом реду погодной формацији и навикама њихове борачке масе на дуге маршеве, уз пуно оптерећење и коришћење транспортних средстава која се могу кретати и по врло тешко пролазном земљишту. Пошто се њихове јединице нису много ослањале на моторизована транспортна средства, оне нису биле везане за добре комуникације, тако да су и по најтежем планинском земљишту показале високи степен покретљивости и омогућиле дотур наоружања, муниције и осталих материјалних средстава из најудаљенијих крајева земље до најистакнутијих положаја. Њихово главно транспортно средство били су кули са својим познатим цинкама (двоколице које по путевима могу возити терет од 250 кг, а ван путева од 100—150 кг, брзином $1\frac{1}{2}$ до 2 км на час).

Пешадија Севернокорејске армије била је врло шаролика, јер је било врло добро извежбаних јединица, са богатим ратним искуством, наоружаних и опремљених по руском узору, као и оних које су биле слабо или никако извежбане и опремљене примитивним или заплењеним наоружањем. Међутим, кинески пешак је био добро извежан и једнообразно опремљен.

Пешадиске јединице су нападале у групама од 10 до 15 војника које су чиниле основне елементе борбеног поретка јединица у првим ешелонима. Оне су у одбрани показале велику упорност, благодарећи доброј организацији ватреног система и противнападима.

Од почетка па све до завршетка оружаног сукоба артиљерија и минобацачи Кинеза и Севернокорејаца су играли значајну улогу у свим борбеним дејствима. Не само у дејству, већ и у обуци артиљерије уочавао се руски утицај, мада су се осећали недостаци нарочито у техници гађања при остваривању масовних ватри. Пошто је због велике испресецаности земљишта било тешко наћи погодне положаје за већи број артиљериских оруђа на једној просторији, прибегавало се употреби једног оруђа као ватрене јединице. При томе су се средњи и тешки минобацачи показали као најпогоднији за подршку тенкова и пешадије. За противавионску одбрану су коришћени сви калибри са којима се располагало. Чак је употребљаван и топ 45 мм. Топови су постављани на надвишавајуће положаје са којих су дејствовали на горње површине тенкова, које су једино могли у извесној мери оштетити. Поред тога, запажена је и употреба бестрајних топова руске конструкције, који су имали много особина сличних својствима бестрајних оруђа САД.

У нападу су тенковске јединице у почетку рата обично употребљаване као први талас и носиоци напада на правцу главног удара у уској сарадњи са пешадијом, док у погледу њихове употребе у одбрани није било неких специфичности. Међутим, касније — када је ојачала снага одбране трупа Уједињених нација, нарочито у противтенковском смислу — тенковске јединице губиле су све више намењену улогу и у све већој мери постајале зависне од подршке сопствене пешадије.

Посаде тенкова и остало техничко особље, које је у већини случајева регрутовано од људства обучаваног у Совјетској армији, показало је добру обученост у руковању и одржавању технике.

Инжињерске јединице су првенствено употребљаване за савлађивање препрека и за запречавање. Оне су показале велику вештину у изградњи импровизованих прелаза преко река (користећи материјал који се налазио на лицу места), док су преко великих река израђивале и подводне мостове, у облику насипа чији је коловоз био око 30 до 40 см испод површине воде. Овакав насип (који је рађен од сламарица напуњених камењем) био је у стању да издржи и прелаз тенкова Т-34. Поред тога, овакви мостови су се тешко могли уочити из ваздуха, док су се порушена места насипа од директних погодака релативно брзо оправљала испуњавањем камењем.

Тактика оружане снаге Уједињених нација

Изузев мањих јединица, снаге Уједињених нација нису вршиле ноћне нападе. Оне су одређивале време за извршење напада тако да би што боље искористиле надмоћност у ваздуху и надмоћност ватре. За планирање напада било им је потребно много времена, јер је сматрано да је боље неку акцију планирати и два пута дуже, да би се после тога та акција могла извести за два пута краће време. Зато су вршена најсветранија и најдетаљнија извиђања да би се открили најпогоднији правци за напад и правци за употребу тенкова. У том

циљу вршена су извиђања пешке, јер се осталим видовима извиђања нису могли добити потребни подаци.

Напад пешадије и тенкова вршен је уз сталну и ефикасну подршку артиљерије, нарочито у случајевима када се нападало по предњем нагибу. По доласку на јуришно отстојање, пешадија је често била принуђена да се даље бори сопственим средствима, уз подршку тенкова, или самостално, ако јој други родови војске, из било којих разлога, нису могли указати потребну подршку.

У току наступања крајем 1950 године све до избијања на реку Јалу снаге Уједињених нација су изводиле читав низ снажних удара против потученог непријатеља, док су касније наступале много смишљеније и методичније. Оне су тада углавном вршиле читав низ напада са ограниченим циљевима и то из дана у дан. При томе се продирање долинама вршило тек онда када би се овладало околним висовима, стим што је удаљеност циљева напада зависила од могућности и брзине дотура. Ово је било важно нарочито у зимско доба.

У почетним борбама када су севернокорејске снаге у нападу у извесној мери занемаривале подршку сопствене артиљерије, бирани су и поседани одбранбени положаји на врховима и предњим нагибима. Ово је омогућавало браниоцу да отвара ватру на већа отстојања и да нападачеве снаге дуже времена држи под својом ватром. Касније, када су Кинези и Севернокорејци почели све више да користе моћ своје артиљериске ватре, нарочито концентрацију ватре за рушење и уништење жичних препрека и одбранбених утврђених објеката, снаге Уједињених нација су биле принуђене да бирају одбранбене положаје на супротним падинама, са великом дубином и широким жичним, минским и другим препрекама. Да би ови положаји били што боље прикривени предњи нагиби су поседани мањим снагама. Поред тога, велика пажња је обраћана организацији бочне ватре са суседних отсека, како би се непријатељ што јаче тукао при извршењу јуриша, јер се догађало да јединице на које је вршен напад у тој фази нису могле дејствовати због тога што су биле потиснуте најјачом артиљериском ватром.

Артиљериска ноћна гађања у одбрани нису била ефикасна због тешког осматрања, коректуре ватре и сасређивања ватре на поједине циљеве. Ради отклањања ових недостатака вршено је осветљавање предтерена рефлекторима, светлећим гранатама и бомбама, ракетама и пламеним фугасама. Поред тога, коришћене су и групе за прислушкивање, које су постављане у истакнута гнезда са добрим везама, али се тешкоће ипак нису могле успешно отклонити. При нападу мањих група и патрола често су трошене велике количине муниције и средстава за осветљавање (јер се мислило да је то главни напад), а тиме су откривани сопствени одбранбени положаји и систем ватре.

Пошто су се кинеске трупе, по упаду у положаје снага Уједињених нација, веома споро реорганизовале и неодлучно приступале експлоатацији постигнутог успеха, показало се да су брзо изведени противнапади били веома успешни. Зато су све одбачене јединице у свом делокругу вршиле противнападе, док су остале снаге прве линије

морале да и даље најупорније бране своје положаје све док резерве не изврше противнапад и не поврате оно што је изгубљено. Иако је брзина извршења противнапада играла велику улогу, ипак се водило рачуна о потребном времену за привлачење резерви и о извршењу потребних припрема за извршење противнапада.

Као што је већ раније истакнуто, *америчка пешадија* је била бројно слаба у односу на противника и величину ратишта. Међутим, та се слабост постепено отклањала добијањем нових контингената и укључивањем јужнокорејских снага у америчке јединице. Кратка обука америчке пешадије није била довољна, тако да су се морале предузимати мере за појачавање обуке у издржљивости и самосталности војника и јединица, за повећавање брзине марша на 6—8 км на час, затим за обучавање војника у руковању свим наоружањем у чети, у употреби непријатељског наоружања и карата, у тактици герилског ратовања, поморских и ваздушних десаната, итд.

У првој фази рата, а и касније у више наврата, многе пешадиске јединице имале су прилику да се бране од масовних напада пешадије и тенкова. Иако су располагале довољним количинама доброг наоружања, ипак њихов број бораца није увек био довољан. Због тога су Севернокорејци у почетку често успевали да обухватају и обилазе одбранбене положаје и да се кроз њих инфилтрирају. Тако се и овде показало да се повећањем ватрене моћи пешадиског наоружања може само донекле редуцирати број бораца и да се при томе не може ићи испод одређене границе, нарочито на планинском и јако испресецаном земљишту.

За противтенковску одбрану пешадија је употребљавала базуке и бестрзајна оруђа 57 мм и 75 мм. Пошто базуке дејствују са блиских отстојања, а бестрзајна оруђа нису још довољно ефикасна у борби са тенковима, остао је отворен проблем противтенковске одбране код пешадије, али изгледа да се он може решити противтенковским топом 90 мм и бестрзајним оруђима изнад 100 мм.

Преовлађује мишљење да треба повећати проценат пешадије у односу на укупну јачину дивизије, јер се сматра да је број борачког особља у оквиру дивизије (58%) премален у односу на неборачко људство (42%). Ватрена моћ америчких пешадиских дивизија са бројним стањем од 18.000 бораца, која је била за око 50% већа од противничких дивизија, нарочито је дошла до изражаја при одбрани фусанског мостобрана, када је било нужно да се са бројно врло slabим снагама води одбрана на широким фронтима. (Према неким подацима, 2 америчка пешадиска дивизија бранила је на мостобрану фронт од 72 км, а један њен ослабљени пук око 16 км, тако да је непријатељ на појединим отсецима био вишеструко надмоћнији.)

Основни задатак артиљерије снага Уједињених нација био је борба против непријатељске артиљерије и минобацача. Карактеристично је да су се радарима успешно примењивали за откривање циљева, јер су њихове грешке у мерењима биле незнатне. Пошто су непријатељске јединице, услед сталних инфилтрација, често успевале да допру до ватрених положаја артиљерије и да врше нападе који

су били врло неугодни, морало се посветити више пажње самоодбрани артиљерије. У том циљу је организована обука артиљерских јединица у вођењу пешадиске борбе, стим што је око 30% ове обуке извођено ноћу.

У почетку рата армија САД располагала је у Кореји малим бројем тенкова — већином лаких и средњих — који се нису могли супротставити севернокорејским тенковима Т-34. Преокрет у томе је наступио тек онда када су се појавили амерички тенкови М-45 и М-46, наоружани топовима 90 мм, који су се показали далеко бољи од тенкова Т-34, нарочито тенкови М-46. Код Пјонганга се показало да ови тенкови могу водити успешну борбу са непријатељским тенковима и са већих удаљености (изнад 3—4 км), до чега је долазило и на Источном фронту за време Другог светског рата.

Основни начин употребе тенкова био је *непосредна подршка и праћење пешадије*, тим пре што су се тенкови показали много погоднијим средством за подршку него артиљерија и што су били у могућности да скоро непрекидно прате пешадију и да је подржавају непосредним гађањем.

Инжињерија снага Уједињених нација у Кореји имала је веома обимне задатке. Она је израђивала прелазе — понтонске и сталне мостове преко већих, а провизорне прелазе и газове преко мањих река. Она је израђивала путеве и вршила њихово одржавање и оправку, затим одбранбене објекте и препреке (пламене фугасе и фугасе за осветљавање, као и експлозивне препреке) вршила рушење, рашчишћавање, снабдевање водом и друго.

Слабост и недовољна активност *авијације* (руског порекла) којом су располагали Севернокорејци и Кинези, омогућила је авијацији Уједињених нација (америчкој) да за време читавог рата обезбеди апсолутну превласт у ваздуху над целокупним бојиштем све до манџурске границе. Међутим, иако је та надмоћност у ваздуху практично омогућавала „шетање“ авиона изнад фронта, ипак се наилазило на тешкоће у пружању тактичке подршке трупима на земљи и у погледу изолације борбене зоне. Показало се да није било довољно сарадње и уске повезаности између авијације и копнене војске у циљу што успешније непосредне тактичке подршке. Нешто боље стање у овом смислу било је у морнаричкој пешадији. Дивизије морнаричке пешадије имале су свој сопствени ваздухопловни пук у коме је сваки пилот пре стицања пилотског звања морао да служи извесно време у неком другом роду војске (пешадија, артиљерија и др.), да би добили сигурну основу за правилно разумевање тактичке ситуације јединица копнене војске.

Изолација борбене зоне није била никада постигнута у пуном смислу зато што је противничка страна вршила све покрете ноћу, што је при томе умешно примењивала маскирање и камуфлажу и што су за снабдевање коришћене носачке колоне и лаке двоколице, које нису биле много осетљиве на нападе из ваздуха. Ово потврђује већ познату чињеницу да су технички јако опремљене армије осетљивије на нападе авијације од технички слабије опремљених армија.

У погледу ваздухопловног материјала, стечена искуства из Корејског рата изазвала су различита мишљења и дискусије, нарочито у погледу погодности млазних авиона за подршку јединица копнене војске. У самом почетку рата су се појавиле велике тешкоће у навођењу млазних авиона на циљеве које би изабрала пешадија. Зато су се за проналажење и означавање циљева морали употребљавати спорији типови авиона који су то означавање вршили најчешће нападом на саме циљеве. Поред тога, означавање циљева на земљи вршиле су и саме јединице копнене војске, уоквиравањем циља ватром артиљерије и минобацача са више или само са две стране.

Иако су САД располагале јаким *падобранским јединицама*, оне ипак нису биле употребљене ни у једној критичној ситуацији за цело време Корејског рата. Један једини падобрански пук (187 комбиновани пук из 11 ваздушнодесантне дивизије), који се у почетку налазио у Кореји, био је најпре употребљен као пешадиска јединица, и поред тога што Американци придају велику важност употреби падобранских и ваздушнодесантних јединица. Међутим, њихове падобранске јединице употребљене су тек онда када је у октобру 1950 године код Инчона био потпуно сломљен непријатељски отпор, и то са циљем да затворе комуникације којима су се повлачиле севернокорејске јединице. Том приликом се 187 падобрански комбиновани пук, ојачан са 4 батерије (од којих две хаубичке 105 мм), искрцао без икаквог ометања од стране непријатеља, под заштитом јаких састава ловачких авиона који су вршили нападе напалм бомбама и ракетама на циљеве у околини оближњих градова. Сада се са много страна појављује критика падобранских јединица и сумња у њихову ефикасност. Тврди се, да су падобранске јединице исувице скупо борбено средство и да се њихова употреба исплати само у специјалним случајевима и у мањем обиму. Због тога садашња улога падобранских јединица треба да пређе на ваздушнодесантне јединице, при чему би падобранске јединице у оквиру ваздушнодесантних дејстава добиле само улогу претходница.

С обзиром на велике количине материјалних средстава које је требало дотурити и на тешку проходност и пролазност земљишта, снаге Уједињених нација биле су принуђене да, и поред своје моторизације, прибегну снабдевању помоћу носача, приколица и саоница. Зато је сваки њихов батаљон располагао једном групом корејских носача, који су били у стању да преносе прилично велике количине материјалних средстава, нарочито интендантског материјала. Међутим, снаге Уједињених нација су успешно решавале многе проблеме својим јако развијеним ваздушним транспортом, јер су огромне количине материјала транспортоване ваздушним путем на велике даљине и великом брзином. Нарочито је учињен велики напредак у погледу снабдевања отсечених јединица свим наоружањем и опремом помоћу падобрана.²⁾

²⁾ Приликом пробијања из обруча неких јединица морнаричке пешадије, које су биле опкољене код резервоара Чосим, вршено је снабдевање таквим

Појава и употреба *хеликоптера* такође је допринела успешнијем извршавању задатака ваздушног транспорта. Они су се показали врло погодни за транспортовање појединаца и мањих јединица на бојиште, нарочито за евакуацију рањеника. Првенствено су пребацивали рањенике са ранама на грудима, стомаку, глави, као и оне чији би пренос из планинских предела дуго трајао. Они су у Кореји са самог места рањавања евакуисали преко 2.500 рањеника. У току рата се приступило формирању хеликоптерских транспортних ескадрила за брзо пребацивање мањих јединица са специјалним задацима.

У Кореји су дошле до пуног изражаја разне форме *психолошког рата* код обе зараћене стране. За то су првенствено служили авиони, радио, леци, пароле исписане на појединим земљишним објектима, итд. Међутим, најуспешнију примену је имао штампани летак. Тако су снаге Уједињених нација у току рата бациле на територију Северне Кореје преко две и по милијарде летака, које су састављали посебни стручњаци. За растурање летака коришћене су супертврђаве Б-29. Само једна супертврђава могла је да растури у току једне ноћи око милион летака. Према изјавама заробљених Севернокорејаца и Кинеза, око једне трећине ратних заробљеника подлегла је тим средствима и предала се снагама Уједињених нација.

Из овог релативно кратког излагања може се назрети да је Корејски рат обиловао интересантним дејствима и поступцима код обеју зараћених страна, посебно из области тактике. Природно је да се због такве обилности нису могла обухватити и анализирати чак ни она најбитнија искуства и догађаји. Зато би, по моме мишљењу, требало још дубље и свестраније приступити упознавању овог рата и брижљиво процењивати и упоређивати искуства обеју страна, да би се из свега тога могло искористити оно што одговара специфичностима наше земље и армије. При томе не треба заборавити да су и стране војске поклониле велику пажњу проучавању Корејског рата и да су у том циљу ангажовале одговарајуће војне институције, не жалећи знатна финансиска средства.

* * *

материјалом за који се до пре кратког времена сматрало немогућим. Између осталог, тим јединицама је падобранима бачено 8 саставних делова моста М2 са колотечицама, сваки тежине 2 тоне, дужине 5,4 м и ширине 2,2 м, да би помоћу овог материјала могле савладати једну клисуру. Сви делови потпуно неоштећени спуштени су са по два падобрана типа Г5 (пречника 15 м). Том приликом је укупно бачено 1.571 тона материјала, тј. транспортна тежина за три железничке композиције. Поред тога, нису били ретки случајеви када је дневно пребацивано материјала у тежини која одговара једном железничком возу.